

**พระราชดำรัส**  
**ในโอกาสที่เสด็จฯ ไปในการประชุมสัมมนา**  
**ครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดนครนายก**  
**ณ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า จังหวัดนครนายก**  
**วันพุธ ที่ ๒๓ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๓๓**



วันนี้จิตใจที่ได้โอกาสมาพบกับทุกๆ ฝ่าย ทุกท่านที่ได้ปฏิบัติงานในการจัดอาหาร-กลางวันแก่นักเรียนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครนายก ครั้งนี้ ดังที่สโลโก้ซึ่งทางท่านหัวหน้าสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองนครนายกได้จัดฉายเมื่อสักครู่นี้ ก็ได้เล่าถึงจุดมุ่งหมายหรือสาเหตุที่อยากจะเข้าร่วมงานกับทุกท่าน จะขยายความอีกสักครั้งหนึ่ง

เมื่อได้มาสอนอยู่ที่โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ซึ่งย้ายมาอยู่ที่จังหวัดนครนายกที่จริงได้ทำงานอยู่ในโรงเรียนนายร้อย จปร. มานานแล้ว ตั้งแต่อยู่ในที่ตั้งเก่า เมื่อมาอยู่ในนครนายกก็เป็นธรรมดาที่จะต้องอยากรู้อยากเห็นว่ารอบๆ ช้างของสถานที่ทำงานนั้นมีใครบ้าง ทำงานอะไรกันบ้าง ก็พยายามหาโอกาสไปดูเพื่อเป็นการศึกษา หรืออย่างที่ปัจจุบันนี้เขาเรียกว่าทัศนศึกษา ดูว่าใครเขาทำอะไรกันบ้าง ส่วนหนึ่งได้มาเห็นและประทับใจในการทำงานของบุคลากรต่างๆ ของจังหวัดนครนายก สำหรับครูบาอาจารย์นั้นก็ถือว่า เราก็คนอาชีพเดียวกัน ถึงจะเป็นครูทหารหรือครูพลเรือน จะเป็นครูระดับเด็กเล็ก เด็กใหญ่ ก็ถือว่าเป็นครูเหมือนกัน จึงอยากจะทราบเพื่อที่จะได้เรียนรู้ว่าครูที่นี่ทำอะไรกันบ้าง มีอะไร มีงานอย่างไร ได้มาเห็นว่างานส่วนหนึ่งนอกจากการสอนหนังสือของครูในระดับประถมศึกษาแล้ว ครูระดับประถมศึกษาในจังหวัดนครนายก ยังมีหน้าที่หรือไม่ก็เรียกอีกอย่างว่า ความรับผิดชอบหรือความริเริ่มก็อาจจะเรียกได้อีกประการหนึ่งคือการดูแลนักเรียนในอารักขาให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ซึ่งถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาเช่นกัน เพราะว่าการศึกษาที่จะได้ผลดีร้อยละแปดสิบขึ้นไป ผู้ที่รับการศึกษาจะต้องมีความพร้อมทั้งในด้านสติปัญญา พร้อมในด้านสุขภาพร่างกาย ซึ่งจะเป็นส่วนให้มิกำลังในการศึกษา ทั้งกำลังกายและกำลังสติปัญญา ครูคงจะเมตตาและช่วยเหลือลูกศิษย์ได้ในฐานะครูกับลูกศิษย์ ครูโรงเรียนทางนี้นอกจากสอนให้ความรู้แล้ว ก็ยังช่วยเรื่องอาหารการกินของนักเรียนและประจวบกับทางสำนักงานการ-

ประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ ได้มีโครงการในลักษณะนี้เช่นเดียวกัน เมื่อได้เห็นแล้วจึงเกิดความศรัทธาที่จะทำ อยากที่จะร่วมในกิจการอย่างนี้ด้วย ก็ได้มานึกถึงว่าพอมีประสบการณ์มาบ้างเหมือนกัน โดยการที่เคยและได้ทำงานมาตลอดเวลา ในเรื่องของการจัดการเกษตรเรียกกันเองว่าโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน ในโรงเรียนของตำรวจตระเวนชายแดน ซึ่งหลายๆ ท่านก็คงจะพอทราบแล้ว อยากจะเล่าต้นสายปลายเหตุสักนิดหนึ่งว่า โครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันในโรงเรียน ตชด. นั้น เกิดขึ้นมาอย่างไรทำไมจึงทำขึ้น

ในสมัยก่อนเมื่อประมาณ ๓๐ ปีเศษมาแล้ว ตำรวจตระเวนชายแดน ได้ปฏิบัติหน้าที่ดูแลรักษาชายแดนอย่างหนึ่ง และได้ดูแลประชาชนในเขตรับผิดชอบในด้านต่างๆ นอกจากเรื่องของการดูแลความสงบเรียบร้อยตามหน้าที่ตำรวจโดยทั่วไปแล้ว ก็ได้ช่วยสอนหนังสือให้นักเรียนในท้องถิ่น ซึ่งบางครั้งอยู่ไกล การตั้งโรงเรียนเป็นไปได้ลำบากก็ได้ช่วยสอนกันไปไม่เป็นทางการ ต่อมาผู้บังคับบัญชาได้เห็นประโยชน์ของการที่จะให้ตำรวจช่วยสอนอีกแรงหนึ่งในการให้การศึกษาแก่นักเรียน จึงตั้งโรงเรียน มีการหาทุนสร้างเป็นโรงเรียนขึ้น นัยพอสรุปแล้วก็เป็น การดำเนินการโรงเรียนในเขตที่ทุรกันดารบ้าง ต่อมาเป็นเขตที่มีความไม่ปลอดภัยในการปฏิบัติงาน หรือไม่เข้าหลักเกณฑ์ของกระทรวงศึกษาธิการที่จะมีโรงเรียนอีกสักโรงหนึ่ง จึงตั้งโรงเรียนขึ้นทำการสอนไป

เมื่อประมาณสิบกว่าปีที่แล้ว นึกขึ้นมาว่าความสำคัญของการรับประทานอาหาร การกินของเด็กบางคนที่ขาดแคลนนั้น มีความสำคัญและมีผลต่อการศึกษาของเด็กมากๆ จึงอยากจะมีส่วนสักเล็กน้อยก็ยังดีที่จะช่วยเหลือ เท่ากับเป็นการรับใช้สังคมในด้านหนึ่ง จะทำอย่างไร ก็นึกขึ้นมาได้ว่าจะลองทดลองดู มีเพื่อนฝูงอยู่ในวงการเกษตรหลายคน จึงให้ทดลองดูว่าถ้าเราทำการปลูกผักปลูกไม้ผลหรือทำการเกษตร การเลี้ยงสัตว์เล็กๆ น้อยๆ แล้วใช้ผลนั้น แล้วให้การศึกษาทางโภชนาการ ให้เขาทราบว่ารับประทานอะไรเข้าไปแล้วจะเป็นประโยชน์ต่อร่างกาย โดยการเสริมในส่วนต่างๆ ที่เป็นของสิ้นเปลือง ซึ่งผลิตเองไม่ได้บ้างเล็กน้อย ก็จะได้ทั้งความรู้ทางการเกษตร ความรู้ทางด้านโภชนาการ ความรู้ในการประกอบอาชีพ และได้สุขภาพที่แข็งแรง จึงปรึกษากับเพื่อนซึ่งก็เป็นรุ่นผู้ใหญ่กว่าทั้งนั้น ก็มีความคิดเห็นต่างๆ ถามว่าถ้าทำอย่างนี้จะไปได้บ้างไหม เขาก็บอกว่าทดลองดู สถานที่ที่ทดลองก็พอดีคุ้นเคยกับทางโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนอยู่แล้ว เพราะว่าสมเด็จย่าท่านทรงริเริ่มสนับสนุนเคยเห็นมาตั้งแต่เล็กๆ ก็เลยลองไปติดต่อกับทางกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดน ท่านก็อนุญาต จึงได้ไปทดลองดู มีอาจารย์ผู้ใหญ่ที่ให้ความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ หลากๆ ท่านก็อยู่ในที่นี้กันด้วย ต่อมาเมื่อโครงการไปได้ดีแล้วจึงได้เล่าให้ผู้ใหญ่ในวงที่กว้างขึ้น ตอนแรกก็รู้ในวงที่แคบๆ ด้วยเหตุผลที่ว่า คิดอะไรไว้ถ้ายังไม่ดีพอยังไม่คิดว่าจะไปได้ ก็ยังไม่อยาก

จะพูดกับผู้ใหญ่ อาจจะเป็นการเสียถ้าเราพูดอะไรไปพล่อยๆ โดยที่สิ่งที่ทำนั้นยังไม่เข้ารูปเข้ารอยดี แต่เดิมนั้นมีโครงการที่ศาสตราจารย์สำเนา แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทำในด้านหาอุปกรณ์การศึกษาให้โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ก็ไปขอร่วมโครงการกับท่านจึงทำในเรื่องวัสดุอุปกรณ์การศึกษามาพักใหญ่แล้ว เมื่อทำงานก็เลยทดลองทำกับกลุ่มของท่านเท่านั้น

ต่อมาก็ได้หน่วยราชการอื่นๆ เข้ามาสนับสนุน เช่น หน่วยราชการในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ หน่วยราชการในสังกัดกระทรวงเกษตร กระทรวงสาธารณสุข และอื่นๆ อีกหลายๆ แห่ง ทำโครงการร่วมกันเป็นรูปเป็นรอยขึ้นมา การที่ทำโครงการนี้ อาจจะได้ประสบการณ์อยู่บ้าง แม้ว่าจะไม่ได้ประสบความสำเร็จอย่างดีเลิศเหมือนกับเป้าหมายไปทุกๆ แห่ง เพราะว่าครูตำรวจตระเวนชายแดนเองได้มาปรารภให้ฟังหลายท่านว่า โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนทั้งหมดนั้น ก็จะไม่เกิน ๒๐๐ โรง ๑๐๐ กว่าโรง เพราะว่าถ้าดำเนินการไปได้ดีพอสมควรมีความพร้อมก็จะโอนเป็นของสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติไป และในโรงเรียนที่เหลือนี้ มีประมาณ ๑๕๐ - ๑๘๐ โรงเรียน แต่ละโรงเรียนมีสภาพทางภูมิศาสตร์ที่แตกต่างกัน สภาพของประชาชนรอบข้างก็แตกต่างกันด้วย เวลาจะทำการประเมินผลโครงการที่โรมักจะมีเสียงที่พูดกันอยู่เสมอว่า อาจารย์บางท่านก็หมดกำลังใจที่จะทำงาน ไม่มีกำลังใจเพราะว่าทำเท่าไรๆ ก็ไม่ดีขึ้นก็ เขาบอกเองว่าเขาเริ่มต้นจากศูนย์ อีกโรงเรียนเริ่มต้นดีกว่า ย่อมมองเห็นความสำเร็จ จะนับกันว่าปลูกออกมาได้ผลผลิตสักเท่าไร โรงเรียนเขาจะสู้โรงเรียนของเพื่อนไม่ได้ พื้นที่ก็มีต่างๆ กัน ยกตัวอย่างเช่น พื้นที่ที่โรงเรียนไปตั้งถ้าเป็นพื้นที่ดีชาวบ้านเขาก็เอาไว้ทำไร่นา ไม่เอามาใช้ตั้งโรงเรียน ก็ใช้ทำการเกษตรไปครั้นโรงเรียนจะทำการเกษตรบ้าง ที่ก็ทำการเกษตรไม่ได้ โรงเรียนบางโรงเรียนแขวนอยู่บนหน้าผา ไม่มีที่ทำการเกษตร หรือบางแห่งอย่างที่นครนายกนี้ เป็นต้น ก็มีดินเปรี้ยวไม่สามารถที่จะทำได้เป็นอย่างดี บางทีก็มาพูดให้ฟังว่า เดิมไปหาที่ซึ่งชาวบ้านเขาไม่ต้องการใช้เอามาตัดตัดแปลงปรับปรุง ประสานงานกับหน่วยราชการต่างๆ จนกระทั่งสามารถปรับปรุงที่ดินนั้นให้ใช้ประโยชน์ทางการเกษตรได้ พอทำดีแล้วชาวบ้านก็มาเอาคืน และบางคนก็พูดในเรื่องของโภชนาการ บอกว่าโรงเรียนนี้มีนักเรียนตั้ง ๕ เผ่าทั้งโรงเรียน ไม่รู้จะทำอาหารอย่างไรให้เป็นที่ถูกปากของทุกคน คนนี้ชอบคนนั้นไม่ชอบ เวลาจะทำก็ไม่ทราบจะทำยังไง ตั้งแต่แรก บางโรงเรียนก็บอกว่า ในเรื่องของการศึกษาไม่สามารถที่จะจัดตั้งใจได้ เพราะนักเรียนกว่าจะเดินมาจากบ้านมาถึงโรงเรียนก็หมดเวลาโรงเรียนเลิกพอดี เดินกลับไปอีกเป็นแบบนี้ทุกวัน หรือว่าสอนมาตั้งนานแล้วการรู้หนังสือก็ยังมีต่ำมาก เพราะว่ากว่าจะตามมาเข้าโรงเรียนได้ เด็กก็มีอายุมากแล้วพออยู่ไปสักปีสองปีก็ถึงเวลาออกไปแต่งงานพอดี มีปัญหาอยู่แปลกๆ หลายอย่าง จึงบอกว่าถ้าจะแข่งก็อย่าไปแข่งกับโรงเรียนอื่น เพราะว่าผู้ปฏิบัติงาน

พวกเราที่อยู่ส่วนกลางทุกคนนั้นเข้าใจ แล้วจะไม่เปรียบเทียบใครกับใครเลย เนื่องจากแต่ละคนก็มีปัญหา มีข้อดีและข้อเสียในปัจจุบัน ในเงื่อนไขของการทำงานซึ่งต่างกัน ไม่สามารถจะนำมาเทียบกันได้ แต่ในตัวของตัวเองนั้น ก็ขอให้เทียบเอง แต่เทียบในใจว่าตัวทำงานได้มากทำงานได้น้อยแค่ไหน ขอให้มีความกำลังใจและพวกเราที่อยู่ส่วนกลางยังงั้นถ้ามีอะไรช่วยได้นิดๆ หน่อยๆ หรือว่ามีประสบการณ์จากที่อื่นนำมาถ่ายทอดให้ หรือว่ารู้อะไร หรือมีอุปกรณ์ สิ่งของอะไร ทั้งในด้านเงินทองและของที่ใช้เป็นทุน ก็ให้นำมาเสริมมาช่วยงาน ทั้งนี้ เราก็ช่วยและเคล็ดสำคัญในการทำงานคือ เราคุยกันบ่อยๆ ในระหว่างหน่วยงานจะเป็นสาขารณสุข หรือจะเป็นทางบ้านเมือง หมายความว่าถึงมหาดไทยหรือว่าทางด้านกระทรวงศึกษา หรือว่าในเรื่องของ ดชด. แต่ในที่นี้อาจจะมีโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้ามาช่วยด้วย ใครก็ตามที่ร่วมทำงานด้วยกันก็ถือว่าเป็นเพื่อนๆ กัน แล้วก็คุยกันบ่อย

อย่างเมื่อเร็วๆ นี้ ที่มีการประชุมโรงเรียน ดชด. ประชุมกันประจำปี ก็พูดกันในเรื่องนี้ เพราะว่าแต่ก่อนนี้ การทำงานร่วมกันน้อยหน่วย ก็ชวนกันไปรับประทานบ้าง ไปไหนก็ไม่พันเรื่องชวนกันเลี้ยง ก็ชวนกันไปเลี้ยงบ้างชวนกันไปไหนๆ บ้าง คุยกันไปบ้าง คิดถกปัญหากันก็สนิทกัน หรือว่าการจัดอบรมก็จัดกันบ่อยครั้งพอใช้ มาในระยะหลังบางที่เมื่อมีการร่วมงานขึ้น การขยายงานกว้างออกไป มีโครงการเพิ่มโครงการมากขึ้น บางครั้งก็ไม่มีเวลาที่จะคุยกันหรือสัมพันธ์กันบ่อยๆ นัก ครูหรือบุคลากรที่ได้อบรมไว้นานปีเข้ามาซึ่ง ๑๐ กว่าปีมานี้ ก็โยกย้ายหน้าที่กันไปตามความเจริญของแต่ละคน ทำให้คนที่เคยทราบ ก็ไปทำหน้าที่อื่นกันมาก ที่มาใหม่บางครั้งก็ไม่มีทางเลยที่จะหาข้อมูล เพราะว่าคนเก่าที่ยังเหลือพูดอะไรเขาก็บอกว่าเอาอย่างนั้น ที่รู้ๆ กันนะ คนใหม่ยังไม่ทันรู้จักก็ถูกเหมาว่าได้รู้ทั้งหมด พอไม่รู้ก็ถูกว่าซึ่งมีกันนิดๆ หน่อยๆ เรื่องนี้ก็มีบ้าง การคุยกันมากขึ้นก็รู้สึกว่ามีแต่ข้อดีไม่มีอะไรที่เสีย ที่ทำงานเรื่องทาง ดชด. ก็ดำเนินไปได้อย่างน่าพึงพอใจ ได้ประสบการณ์จากอันนั้น เห็นว่านี่เราทางนี้ก็เป็นคนใกล้ไม่ใช่คนไกล ยังไงก็อยากจะทำบ้าง

หน่วยราชการในจังหวัดนครนายก ที่ผ่านมามีหนึ่งก็ได้ร่วมมือเป็นอย่างดี ทั้งครูและอาจารย์ทั้งหลาย กับหน่วยงานที่มาเสริม ที่ทำนี้ก็ถือเสียว่าเราช่วยกันเลี้ยงลูกหลานของเราที่เกิดมาให้เป็นคนที่มีคุณภาพและจะเป็นกำลังสำคัญสำหรับประเทศเรา

ในยุคสมัยนี้เหตุการณ์ต่างๆ เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วเหลือเกินเราต้องเตรียมคนของเราให้พร้อมที่จะรับสถานการณ์ ให้รู้จักปรับตัวในสิ่งที่จะเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ คิดว่าสิ่งที่พยายามทำนั้นอยู่ในความตั้งใจอันนี้ เป็นหลักเป็นที่ตั้ง เท่าที่สังเกตคิดว่าทุกๆ ท่านก็เข้าใจในเจตนาดี เพราะว่าการทำงานที่ผ่านมาแล้ว ปรากฏว่าเป็นไปตามแนวทางการความคิดคือเหมือนกับว่ารู้จักกันอยู่ คิดว่าในอนาคตคงจะทำงานไปได้ดีกว่านี้ และก็อาจจะมีการขยายงาน มีความคิดริเริ่มกันต่างๆ อาจจะมาช่วยกันทำ ตอนที่ทำโรงเรียน ดชด. มีอยู่ประเด็น



หนึ่ง ซึ่งนึกขึ้นมาว่าใครๆ ก็ทำงานเรื่องโครงการอาหารกลางวัน มีหลายๆ หน่วยงาน ไม่ซ้ำซ้อนกันแน่หรือ เรื่องงานซ้ำซ้อนเป็นเรื่องที่น่ากลัวมาก เพราะว่าเสียทรัพยากร เสียเวลาหลายๆ อย่าง ก็ยังนึกถึงว่าถ้าเราทำแล้วมีระบบข้อมูลที่ดี ระบบข้อมูลในที่นี้ไม่ได้หมายถึงว่าจะต้องใส่เครื่องคอมพิวเตอร์ไปหมดทุกอย่าง การทำระบบข้อมูลหมายถึงระบบในการวางแผนในสมอง รู้ว่าใครทำอะไรในส่วนไหน คงจะไม่เกิดความซ้ำซ้อนเพราะว่าเมืองไทยกว้างใหญ่ไพศาล ยังมีที่ที่ต้องการบริการอีกมากมายเกินกว่าทรัพยากรที่มีอยู่ด้วยซ้ำไป ถ้าเราลงในที่ที่ถูก ที่ยังไม่มีใครทำก็คงจะได้ผลและเป็นประโยชน์อย่างในโครงการนี้เหมือนกัน ถ้ามีอันไหนที่มีใครเขาบอกว่ามีหน่วยงานทำอยู่แล้ว ก็เป็นอันว่าความคิดนั้นก็เลิกไป แล้วย้ายไปทำในสิ่งที่ไม่มีคนทำ และยังเป็นสิ่งที่ขาดอยู่ ข้อนี้อยากจะฝากไว้ด้วย ขอแสดงความชื่นชมและขอบคุณอีกครั้งหนึ่งที่ทุกๆ ท่านได้ทำงานกันมาอย่างดี ขออำนาจคุณพระศรีรัตนตรัยผู้เป็นใหญ่ บุญบารมีของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว องค์กรราชทานกำเนิดโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าฯ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ จงดุ่มครองทุกๆ ท่านที่ปฏิบัติงาน ให้ท่านมีความสุข ประสบความสำเร็จทั้งในด้านจิตใจและในด้านสุขภาพร่างกาย

